

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 12/2015-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. januára 2015 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť V. K., zastúpeného advokátom JUDr. Ivanom Kotrbancom, Advokátska kancelária, Františkánske námestie 3, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a práva na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd výrokom rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obo 41/2013 z 19. júna 2014, ktorým bol návrh na zmenu žaloby zamietnutý, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. K. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. októbra 2014 doručená sťažnosť V. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) výrokom „uznesenia“ (správne má byť „rozsudku“, pozn.) Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Obo 41/2013 z 19. júna 2014, ktorým bol návrh na zmenu žaloby zamietnutý (ďalej len „napadnutý výrok“), a žiada vydať tento nález:

„1) Základné právo V. K. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd; ako aj jeho základné právo vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Obo 41/2013 o návrhoch na zmenu žaloby z 22. októbra 2008, zo 4. augusta 2011 a uznesením sp. zn. 3 Obo 41/2013 z 19. júna 2014, ktorým Najvyšší súd Slovenskej republiky zamietol návrhy na zmenu žaloby zo 14. októbra 2010 a z 1. augusta 2013 porušené.

2) Zrušuje sa uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obo 41/2013 z 19. júna 2014 a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby o nej znovu konal a rozhodol.

3) Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť trovy konania V. K...“

Ako vplynulo z obsahu sťažnosti doručenej ústavnému súdu a jej príloh, sťažovateľ bol ako žalobca účastníkom konania vedeného pred Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 33 Cb 178/1995, v ktorom sa domáhal proti Všeobecnej úverovej banke, a. s., ako žalovanému (ďalej len „žalovaný“) náhrady škody. Krajský súd žalobu sťažovateľa zamietol rozsudkom č. k. 33 Cb 178/1995-465 z 29. júla 2005 a najvyšší súd ako súd odvolací jeho rozhodnutie potvrdil rozsudkom č. k. 3 Obo 53/2010-385 zo 7. júna

2011. O dovolaní sťažovateľa proti tomuto rozsudku rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 ObdoV 33/2011 z 25. apríla 2013 tak, že rozsudok najvyššieho súdu č. k. 3 Obo 53/2010-385 zo 7. júna 2011 zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. V odvolacom konaní najvyšší súd znova rozhodol rozsudkom sp. zn. 3 Obo 41/2013 z 19. júna 2014, ktorým rozsudok krajského súdu č. k. 33 Cb 178/1995-465 z 29. júla 2005 ako vecne správny potvrdil, samostatným výrokom zamietol návrh sťažovateľa na zmenu žaloby a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Ako vyplýva zo sťažnosti sťažovateľa doručenej ústavnému súdu, touto napáda rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo 41/2013 z 19. júna 2014 iba vo výroku, ktorým bol zamietnutý jeho návrh na zmenu žaloby.

Najvyšší súd tento výrok rozsudku sp. zn. 3 Obo 41/2013 z 19. júna 2014 odôvodnil tým, že sťažovateľ v priebehu konania rozširoval opakovane návrh na začatie konania, čo odôvodňoval kapitalizáciou úrokov. Podaním zo 14. októbra 2010 rozšíril žalobu, tomuto návrhu odvolací súd nevyhovel uznesením zo 7. júna 2011, a opätovne žalobu rozšíril podaním z 1. augusta 2013 s kapitalizovaným úrokom 35 %. S poukazom na hospodárnosť konania a v nadväznosti na premlčanie samotného nároku sťažovateľa najvyšší súd návrhu sťažovateľa na zmenu žaloby nevyhovel.

Sťažovateľ v sťažnosti doručenej ústavnému súdu, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu výrokom rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo 41/2013 z 19. júna 2014, ktorým bol návrh na zmenu žaloby zamietnutý, poukázal predovšetkým na to, že napadnutý výrok rozsudku je nedostatočne odôvodnený a navyše dôvodmi, ktoré ustanovenie § 95 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku nepozná (hospodárnosť konania a premlčanie samotného nároku). Zároveň sťažovateľ ústavnému súdu uviedol, že proti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo 41/2013 z 19. júna 2014 podal dovolanie 16. septembra 2014 a toto dovolanie ústavnému súdu predložil aj v prílohe svojej sťažnosti. Ako vyplýva z jeho obsahu, dovolanie smeruje proti všetkým výrokom rozsudku najvyššieho súdu vrátane výroku o zamietnutí návrhu sťažovateľa na pripustenie zmeny žaloby. V tejto časti dovolania (bod 2.6) sťažovateľ argumentuje obdobne ako v sťažnosti doručenej ústavnému súdu.

Rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo 41/2013 z 19. júna 2014 bol sťažovateľovi doručený 27. augusta 2014 a o sťažovateľom podanom dovolaní dosiaľ rozhodnuté nebolo.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na verejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd preskúmal na predbežnom prerokovaní sťažnosť z hľadiska existencie dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio – inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Ako vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu výrokom rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo 41/2013 z 19. júna 2014, ktorým bol návrh na zmenu žaloby zamietnutý.

Podstatou námietok sťažovateľa je postup najvyššieho súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Obo 41/2013 a označený výrok jeho rozsudku z 19. júna 2014 z hľadiska rešpektovania základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, v dôsledku namietaného porušenia ktorého sa domáha tak v konaní pred ústavným súdom, ako aj podaním dovolania najvyššiemu súdu zrušenia namietaného výroku rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie odvolaciemu súdu.

V danom prípade sťažovateľ akceptoval subsidiárne postavenie ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd tým, že podal vo svojej právnej veci dovolanie ešte predtým, ako doručil ústavnému súdu sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. V okolnostiach daného prípadu sťažovateľ podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvoril stav „dvojkolajnosti konania“, keď by o tej istej veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (najvyšší súd ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne aprobovateľné. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu v danej veci predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu o poslednom procesnom prostriedku, ktorý bol sťažovateľom využitý, za predčasné. Ústavný súd môže prijať sťažnosť na ďalšie konanie a meritórne o nej rozhodnúť až vtedy, ak príslušné orgány verejnej moci už nemajú možnosť namietaný stav zásahu do základných práv alebo slobôd napraviť.

Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05, IV. ÚS 180/2010).

Ústavný súd už zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 145/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného

prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd v súlade so svojou aktuálnou judikatúrou zastáva právny názor, podľa ktorého v prípadoch, ak sťažovateľ uplatní mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie), spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho práv, avšak najvyšší súd ho následne odmietne ako neprípustný, je lehota na podanie sťažnosti ustanovená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (napr. IV. ÚS 195/2010, III. ÚS 227/2010, I. ÚS 276/2010). To však platí, len pokiaľ je sťažnosť uplatnená na ústavnom súde do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bolo dovolanie ako neprípustné odmietnuté.

V takomto prípade je preto nevyhnutné, aby sťažnosť bola podaná v zákonnej lehote nielen proti rozhodnutiu dovolacieho súdu, ale aj proti rozhodnutiu súdu odvolacieho, ak ním došlo podľa názoru sťažovateľa k zásahu do jeho práv (IV. ÚS 406/2010).

Nie je preto dôvodné, aby sťažovateľ v prípade podania dovolania podal zároveň aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2015